

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

2026-06-02 Nr. 1.03-0232

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO NR. 26-7718

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai susipažino su Žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl Žemės ūkio ministro 2023 m. spalio 4 d. įsakymo Nr. 3D-640 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinės priemonės „Investicijos į žemės ūkio valdas“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektu Nr. 26-7718 (toliau – Projektas).

Pažymime, kad kooperacijos skatinimas yra vienas iš svarbių Lietuvos žemės ūkio politikos ir Europos Sąjungos bendrosios žemės ūkio politikos tikslų. Pripažinti žemės ūkio kooperatyvai prisideda prie efektyvesnio žemės ūkio produktų realizavimo, didesnės pridėtinės vertės kūrimo, trumpųjų tiekimo grandinių plėtros ir ūkininkų konkurencingumo stiprinimo. Todėl rengiant ir tobulinant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano (toliau – Strateginis planas) priemonių įgyvendinimo taisyklės tikslinga numatyti ne tik vienodas, bet ir kooperatyvų veiklos specifiką atitinkančias sąlygas, sudarančias prielaidas kooperacijos plėtrai, bendrų investicinių projektų įgyvendinimui bei didesnės pridėtinės vertės kūrimui.

Atsižvelgdami į tai, teikiame šias pastabas ir siūlymus dėl Projekto tobulinimo:

1) Projekto 23.9. papunktyje numatyta, kad pareiškėjas turi verslo plane pagrįsti atitiktį Ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse nustatytiems rodikliams ir jų kritinėms reikšmėms, o tuo atveju, kai paramos paraiška teikiama su partneriu (-iais), partneris taip pat turi atitikti Ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklių III skyriuje nustatytas kritines reikšmes.

Atkreipiame dėmesį, kad praktikoje pripažinti žemės ūkio kooperatyvai, nepriklausomai nuo to, ar projekte dalyvauja kaip pareiškėjai, ar kaip partneriai, dėl veiklos specifikos ne visada gali atitikti skolos rodiklio reikalavimą paraiškos pateikimo metu, nors įgyvendinus investicinį projektą ir padidėjus turto vertei šis rodiklis atitiktų nustatytas kritines reikšmes.

Atsižvelgiant į tai, siūlome numatyti galimybę tais atvejais, kai pareiškėjas ar partneris paraiškos pateikimo metu neatitinka vieno ekonominio gyvybingumo rodiklio, verslo plane pagrįsti, kad projekto įgyvendinimo pabaigoje ir projekto kontrolės laikotarpiu bus atitinkamos visos Ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse nustatytos kritinės reikšmės. Toks reguliavimas atitiktų Strateginio plano intervencinės priemonės „Trumpos tiekimo grandinės“ įgyvendinimo taisyklėse taikomą principą, pagal kurį ekonominio gyvybingumo vertinimas tam tikrais atvejais siejamas su rodiklių pasiekimu po projekto įgyvendinimo;

2) Projekto 30.3 ir 31 punktuose siūloma nustatyti, kad vienam pareiškėjui didžiausia galima paramos suma Strateginio plano laikotarpiu negali viršyti 1 000 000 Eur, o susijusių įmonių ir sutuoktinių didžiausia bendra gauta paramos suma – 2 000 000 Eur. Taip pat numatyta, kad susijusių įmonių ribojimas netaikomas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams.

Atkreipiame dėmesį, kad pripažinti žemės ūkio kooperatyvai, vienijantys didesnę skaičių narių, vykdo veiklą ir investicijas ne vieno ūkio, bet daugelio žemės ūkio subjektų

Chamber of Agriculture of the Republic of Lithuania

Asociacija
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 135199748
K. Donelaičio g. 2, LT-44213 Kaunas, Lietuva, Lithuania

Tel. (8 37) 400 351
Phone +370 37 400 351
Faks. (8 37) 400 350
Fax +370 37 400 350
El. paštas zur@zur.lt

<http://www.zur.lt>
PVM mokėtojo kodas LT351997412
Atsiskait. sąskaita Nr. LT717300010002241806
AB Swedbank bankas, banko kodas 73000

naudai. Tokių kooperatyvų investicijos į produkcijos surinkimo, sandėliavimo, logistikos ar perdirbimo infrastruktūrą paprastai reikalauja didesnių investicijų apimčių nei pavienių ūkio subjektų projektai.

Atsižvelgiant į tai, siūlome įvertinti galimybę pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, turintiems daugiau kaip 20 narių, nustatyti didesnę – 3 000 000 Eur – didžiausią galimą paramos sumą. Toks reguliavimas sudarytų prielaidas įgyvendinti didesnės apimties investicinius projektus, kurių nauda būtų paskirstoma platesniam žemės ūkio subjektų ratui;

3) Projekto 49 punkte siūloma nustatyti, kad paramos paraiškų pirmumo eilės sudaromos pagal atitinkamam žemės ūkio sektoriui pagal regionus skirtą paramos sumą.

Atkreipiame dėmesį, kad iš Projekto nuostatų nėra aišku, kaip regioninis lėšų paskirstymo principas būtų taikomas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie veiklą vykdo nacionaliniu mastu ir vienija skirtinguose Lietuvos regionuose veikiančius narius. Taip pat nėra aišku, kaip būtų vertinami projektai, apimantys investicijas kelių žemės ūkio sektorių produkcijos surinkimo, sandėliavimo, logistikos ar perdirbimo veikloms.

Atsižvelgiant į tai, prašome patikslinti Projekto 49 punkto nuostatas ir paaiškinti, kaip regioninis lėšų paskirstymo principas būtų taikomas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams bei kelių sektorių veiklas apimantiems projektams;

4) Projekto 50.5 papunktyje siūloma numatyti, kad atrankos balai pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams būtų suteikiami tuo atveju, kai investuojama į produkcijos iš kooperatyvo narių surinkimo, logistikos ir (arba) sandėliavimo infrastruktūrą.

Atkreipiame dėmesį, kad dabar siūloma nuostata neapima investicijų į produkcijos perdirbimo infrastruktūrą, nors ji yra tiesiogiai susijusi su pripažintų žemės ūkio kooperatyvų veikla ir prisideda prie didesnės pridėtinės vertės kūrimo. Tuo tarpu pačioje nuostatoje numatyta, kad išimtis taikoma ir tiems kooperatyvams, kurie iš savo narių supirktą produkciją perdirba ir realizuoja iš jos pagamintus maisto ar ne maisto produktus.

Atsižvelgiant į tai, siūlome papildyti Projekto 50.5 papunkčio nuostatas, numatant, kad atrankos balai būtų suteikiami ir tais atvejais, kai pripažintas žemės ūkio kooperatyvas investuoja į produkcijos iš kooperatyvo narių perdirbimo infrastruktūrą, o tokių investicijų vertė sudaro daugiau kaip 50 procentų visų projekto investicijų vertės (be PVM);

5) Projekto 50.7.2 papunktyje siūloma nustatyti, kad pripažinto žemės ūkio kooperatyvo nariui atrankos balai suteikiami tuo atveju, jeigu pajamos iš kooperatyvui parduotų žemės ūkio produktų sudaro daugiau kaip 50 procentų pajamų, gautų iš šių žemės ūkio produktų pardavimo, ir kartu kooperatyvui parduoto kiekvieno žemės ūkio produkto kiekis sudaro daugiau kaip 50 procentų šio produkto, parduoto visiems ūkio subjektams, kiekio.

Atkreipiame dėmesį, kad reikalavimas vertinti kiekvieno atskiro žemės ūkio produkto pardavimo kiekius gali nepagrįstai apriboti galimybę gauti atrankos balus tiems kooperatyvo nariams, kurie didžiąją dalį savo produkcijos realizuoja per kooperatyvą, tačiau nedidelę atskirų produktų dalį parduoda kitais realizavimo kanalais. Toks reikalavimas taip pat didina administracinę našta pareiškėjams ir vertinimą atliekančioms institucijoms.

Atsižvelgiant į tai, siūlome atsisakyti reikalavimo vertinti kooperatyvui parduoto kiekvieno žemės ūkio produkto kiekį ir numatyti, kad atrankos balai suteikiami tuo atveju, kai per kooperatyvą realizuojama daugiau kaip 50 procentų pareiškėjo bendros atitinkamos žemės ūkio produkcijos arba iš jos gaunamų pajamų;

6) Projekto 52.1 papunktyje siūloma numatyti, kad atrankos balai pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams suteikiami investuojant į produkcijos iš kooperatyvo narių surinkimo, logistikos ir (arba) sandėliavimo infrastruktūrą, įskaitant transporto priemones ūkiniam gyvūnams ir šalutiniams gyvūniniams produktams vežti.

Atkreipiame dėmesį, kad 52.1 papunktis taikomas sodininkystės, daržininkystės, uogininkystės, gėlininkystės, vaistažolininkystės ir kitiems augalininkystės sektoriams, todėl kooperatyvams numatytos investicijos turėtų būti siejamos su šių sektorių veiklos specifika. Tuo tarpu nuostatoje minimos transporto priemonės ūkiniam gyvūnams ir šalutiniams gyvūniniams produktams vežti nėra būdingos šių sektorių veiklai.

Atsižvelgiant į tai, siūlome patikslinti 52.1 papunktyje kooperatyvams taikomų investicijų sąrašą, jį susiejant su atitinkamo sektoriaus specifika ir numatant investicijas į produkcijos surinkimo, rūšiavimo, pakavimo, sandėliavimo, šaldymo, logistikos ir realizavimo infrastruktūrą;

7) Projekto 52.3.3 papunktyje siūloma nustatyti, kad atrankos balai suteikiami tuo atveju, kai pareiškėjas vykdo gamybą pagal nacionalinės žemės ūkio ir maisto kokybės sistemos (toliau – NKP) reikalavimus, taip pat kai bent vienas pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narys, atitinkantis Taisyklių 52.7.2 papunkčio reikalavimus, vykdo gamybą pagal NKP reikalavimus. Už šio kriterijaus atitiktį siūloma suteikti 15 balų.

Atkreipiame dėmesį, kad Projekto nuostatose už gamybą pagal NKP reikalavimus kituose atrankos kriterijuose numatytas mažesnis atrankos balų skaičius. Todėl nėra aišku, kuo grindžiamas būtent 15 balų suteikimas pagal 52.3.3 papunktį.

Atsižvelgiant į tai, siūlome patikslinti 52.3.3 papunkčio nuostatas ir užtikrinti atrankos kriterijų nuoseklumą arba pateikti pagrindimą dėl skirtingo šio kriterijaus vertinimo;

8) Projektu siūloma išplėsti pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams taikomas išimtis ir atskiruose atrankos kriterijuose numatyti jų veiklos specifiką atitinkančias alternatyvias sąlygas atrankos balams gauti.

Atkreipiame dėmesį, kad šiuo metu galiojančių Strateginio plano intervencinės priemonės „Investicijos į žemės ūkio valdas“ įgyvendinimo taisyklių, patvirtintų Žemės ūkio ministro 2023 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 3D-640 (toliau – Taisyklės), 50.2 papunktyje nustatyta, jog 10 atrankos balų suteikiama, kai projekte diegiamos inovacijos ir pareiškėjas investuoja į ūkyje laikomos bandos valdymo ir (arba) šėrimo valdymo sistemos įsigijimą. Analogiškai, Taisyklių 51.2 papunktyje nustatyta, kad 15 atrankos balų suteikiama, kai projekte diegiamos inovacijos ir pareiškėjas investuoja į ūkyje laikomos bandos valdymo ir (arba) šėrimo valdymo sistemos įsigijimą.

Pažymėtina, kad Projekte kooperatyvams numatomos specialiosios nuostatos daugelyje atrankos kriterijų yra siejamos su pripažintais žemės ūkio kooperatyvais, kurie superka, surenka, perdirba ir realizuoja savo narių produkciją, tačiau Taisyklių 50.2 ir 51.2 papunkčiuose nustatytas kriterijus yra orientuotas tik į gyvulių laikymo veiklą vykdančius subjektus ir investicijas į bandos bei šėrimo valdymo sistemas.

Atsižvelgiant į pripažintų žemės ūkio kooperatyvų veiklos pobūdį, tokie kooperatyvai objektyviai neturi galimybės įgyvendinti investicijų į ūkyje laikomos bandos valdymo ir (arba) šėrimo valdymo sistemas, kadangi jų pagrindinė veikla nėra gyvulių laikymas. Tuo tarpu, šių kooperatyvų veikloje inovacijos dažniausiai yra susijusios su iš narių surenkamos produkcijos apskaita, atsekamumu, sandėliavimu, logistikos procesų organizavimu ir produkcijos srautų valdymu.

Įvertinus tai, manytina, kad pripažintų žemės ūkio kooperatyvų atžvilgiu turėtų būti numatyta analogiška išimtis, kaip ir kituose Projekte siūlomuose atrankos kriterijuose. Toks reguliavimas nekeistų atrankos kriterijų esmės, tačiau leistų užtikrinti, kad inovacijų diegimas būtų vertinamas atsižvelgiant į skirtingų paramos gavėjų vykdomos veiklos pobūdį ir specifiką.

Dėl šios priežasties, siūlome papildyti Taisyklių 50.2 ir 51.2 papunkčius, numatant, kad atrankos balai būtų suteikiami ir tais atvejais, kai pripažintas žemės ūkio kooperatyvas investuoja į produkcijos iš kooperatyvo narių sandėliavimo valdymo sistemų įsigijimą. Siūlome atitinkamai papildyti Taisyklių 50.2 ir 51.2 papunkčius ir išdėstyti juos sekančiai:

„50.2. projekte diegiamos inovacijos, t. y. pareiškėjas investuoja į ūkyje laikomos bandos valdymo ir (arba) šėrimo valdymo sistemos įsigijimą. Atrankos balai suteikiami ir tuo atveju, kai pripažintas žemės ūkio kooperatyvas, kuris superka ir realizuoja iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus arba supirktus iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus perdirba ir realizuoja iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus, projekte investuoja į produkcijos iš kooperatyvo narių sandėliavimo valdymo sistemos įsigijimą – suteikiama 10 balų;

51.2. projekte diegiamos inovacijos ir pareiškėjas investuoja į ūkyje laikomos bandos valdymo ir (arba) šėrimo valdymo sistemos įsigijimą. **Atrankos balai suteikiami ir tuo atveju, kai pripažintas žemės ūkio kooperatyvas, kuris superka ir realizuoja iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus arba supirktus iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus perdirba ir realizuoja iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus, projekte investuoja į produkcijos iš kooperatyvo narių sandėliavimo valdymo sistemos įsigijimą – suteikiama 15 balų;**“;

9) Siūlome Projekte apibrėžti, kad daržininkystės ir sodininkystės sektoriuose veiklą vykdančios paramos gavėjai projekto kontrolės laikotarpiu galėtų pakeisti paramos lėšomis įsigytą traktorių kitu nauju, ne prastesnių techninių parametru, galios ir funkcinių galimybių traktoriumi, įsigytu už nuosavas lėšas. Šis siūlymas pagrįstas daržininkystės ir sodininkystės sektorių specifika, kadangi dėl intensyvaus technikos naudojimo traktorių nusidėvėjimas vyksta sparčiau nei kituose žemės ūkio sektoriuose. Galimybė atnaujinti techniką nuosavomis lėšomis užtikrintų investicijų efektyvumą, veiklos tęstinumą ir ūkių konkurencingumą, nesukuriant papildomos finansinės naštos viešosioms lėšoms;

10) Taip pat tikslinga, Taisyklių X skyriuje numatytą tinkamų finansuoti investicijų sąrašą, papildyti specializuotomis daržininkystės ir sodininkystės priekabomis, skirtomis produkcijos surinkimui, transportavimui ir iškrovimui konteineriuose. Šios priekabos yra specializuota technologinė įranga, tiesiogiai naudojama vaisių ir daržovių derliaus nuėmimo bei pirminio tvarkymo procese. Dėl specialios konstrukcijos jos nėra pritaikytos universaliems krovinių vežimo darbams ir naudojamos išimtinai daržininkystės bei sodininkystės ūkiuose. Tokių priekabų naudojimas leidžia sumažinti produkcijos mechaninius pažeidimus, išsaugoti produkcijos prekinę kokybę ir sumažinti nuostolius derliaus nuėmimo bei iškrovimo metu.

Tikimės, kad pateikti pasiūlymai bus įvertinti ir į juos atsižvelgta tobulinant Projektą. Mūsų vertinimu, siūlomi pakeitimai prisidėtų prie efektyvesnio Strateginio plano intervencinės priemonės tikslų įgyvendinimo, skatintų kooperaciją, didesnės pridėtinės vertės kūrimą bei sudarytų palankesnes sąlygas žemės ūkio subjektų konkurencingumui stiprinti.

Pagarbiai

Direktorius

Sigitas Dimaitis